

Клементьєва О.Ю.,

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Біхевіористичний підхід

до системи фінансового управління підприємством

Необхідність удосконалення теоретичних засад системи фінансового управління підприємства зумовлено існуючими протиріччями, що впливають з неможливості адаптації головної мети управління, яка вимагає підсилення ефективності управлінських рішень.

Одним із нових напрямів сучасної фінансової науки є дослідження теорії поведінкових фінансів. Традиційно біхевіористичні фінанси досліджують взаємозв'язок фінансових рішень і психології на макрорівні. Вони допомагають зрозуміти чому окремі особи купують або продають фінансові інструменти, ігноруючи результати фундаментального аналізу та ведуть себе ірраціонально в прийнятті фінансово-інвестиційних рішень.

На рівні корпоративного управління в основі даного підходу лежить поєднання поведінкової та психологічної теорії з економікою та фінансами, з метою пояснення ірраціональності фінансових рішень. Яка обумовлена дома групами факторів (перешкодами) – внутрішніми і зовнішніми. До внутрішніх перешкод відносять – втрати компанії, що викликані помилками менеджерів, внаслідок обмеженості когнітивних ресурсів або зумовлені зайвою емоційністю. Зовнішні перешкоди пов'язані з рішеннями (діями) менеджерів спрямованими на підвищення вартості бізнесу, але які в результаті призводять до її скорочення.

У вітчизняній фінансовій науці достатньо глибоко розкрито використання поведінкових фінансів у контролінгу, що передбачає використання контролінгу поведінки, на основі концепції «принципал-агент конфлікту» [1].

В той же час більшість питань біхевіористичних фінансів лишається позаувагою, а дослідження вказаного підходу саме на рівні підприємства мають фрагментарний характер. Однією з передумов удосконалення методологічних

принципів, мети, цілей та завдань управління підприємством є дослідження сутності понять «управління», «фінансове управління», «фінансовий менеджмент». Безперечно основу управління складають об'єктивні процеси розвитку, підходи до визначення їх змісту, які неодмінно мають бути скоординованими управлінською діяльністю людей. Можна простежити декілька основних підходів до визначення сутності управління. Так управління розглядають як процес певної (управлінської) діяльності, як вищий вид інформаційної взаємодії та, коли управління розглядаються як систему принципів та методів управління. Досліджені трактування поняття «управління» нерозривно пов'язані з фінансовими аспектами управлінського процесу. Тому, на нашу думку, проблеми методології управління фінансами підприємств потребують попереднього дослідження категорій «фінанси підприємств» та «фінансові відносини підприємства», які мають визначити стуністний бік цього управління. Щодо сутності «фінансів підприємств», то в сучасній літературі їй приділяється значна увага, підсумовуючи різні дослідження в цьому напрямі, можна зробити такі основні висновки (1) як економічна категорія «фінанси підприємств» мають характеризувати економічні відносини; (2) предметом мають виступати фінансові ресурси; (3) характер економічних відносин має полягати у формуванні, розподілі, та використанні фінансових ресурсів підприємства; (4) метою економічних відносин слід вважати ефективний розвиток підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу.

Розкриття сутності фінансів підприємства та системи фінансових відносин дає змогу безпосередньо перейти до дослідження методологічних питань управління фінансами підприємств. Огляд літературних джерел показав, що найчастіше формулювання сутності «управління фінансами» визначається як система раціонального управління процесами фінансування господарської діяльності підприємства; як система ефективного управління фінансовими ресурсами; як процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта та оптимізації обороту його грошових коштів та як система принципів та методів розробки та реалізації

управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства і організацією обороту його грошових коштів. Як бачимо, сутність понять, в переважній більшості визначається тільки як система управління процесами та ресурсами підприємства, що значно звужує рамки даних визначень.

На основі вищезазначеного, можна казати що підхід щодо управління фінансами підприємств, звужується до системи принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, тоді як питання того, що ким приймаються і на підставі чого приймаються такі рішення майже не розкрито. Тобто більшість авторів досліджують раціональний процес прийняття рішень, вони не розглядають можливості того, що менеджмент під впливом різноманітних факторів може приймати ірраціональні рішення, вплив яких на результати діяльності підприємства може бути непередбачуваний. Тому досліджуючи сутність фінансового управління обов'язково необхідно використовувати принципи біхевіористичних фінансів.

Отже, використання поведінкових фінансів до традиційних підходів управління дозволить забезпечити наявність більш повної інформації про особливості поведінки людини, дозволить доповнити економічну теорію та більш адекватно розкрити процес прийняття управлінських рішень, і тим самими поглибити розуміння поведінкових стратегій в операційному управлінні підприємством.

Список використаних джерел:

1. Контролінг поведінки в концепції біхевіористичних фінансів / О.О.Терещенко // Фінанси України. - 2011. - № 10. - С. 104-116.